

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยกล่าวถึงความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
  - 1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา หรือในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี
  - 1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2546 จำนวน 391 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
  - 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาหรือในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 จำนวน 17 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาปีการศึกษา 2546 จำนวน 198 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน .05 จำนวนโดยใช้สูตรของ Taro Yamane' (1967 : 886 - 887)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษาตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนประถมศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 17 ฉบับ ได้รับตอบกลับมาทั้งสิ้น 17 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 198 ฉบับ ได้รับการตอบกลับมาทั้งสิ้น จำนวน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. นำข้อมูลจากการตอบของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายแนวทางและรวมทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ **t-test** เพื่ออ้างอิงค่าเฉลี่ย ($\bar{X} \geq 3.50$) ของคะแนนความเหมาะสม มีข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาเป็นแบบสอบถาม 4 แนวทาง 45 รายการ นำไปสอบถามตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของแนวทางต่อไป

5.2. นำข้อมูลจากการตอบของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางไปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายแนวทางและรวมทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ t-test เพื่ออ้างอิงค่าเฉลี่ย ($\bar{X} \geq 3.50$) ของคะแนนความเป็นไปได้ มีข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาเป็นแบบสอบถาม 4 แนวทาง 43 รายการ ผู้วิจัยจึงนำมาจัดทำเป็นแนวทางเพื่อการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาให้ผู้สนใจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. จากการศึกษาและสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนประถมศึกษาจากเอกสาร นักวิชาการ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของผู้วิจัย จัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนประถมศึกษาได้ 4 แนวทาง 46 รายการ

2. จากการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมของแนวทางตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่ามีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้กับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาได้และไม่เห็นด้วย 1 รายการ คงเหลือแนวทางที่นำไปตรวจสอบความเป็นไปได้ จำนวน 4 แนวทาง 45 รายการ

3. จากการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแนวทางตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่า เป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้สามารถนำไปใช้กับบริบทของโรงเรียนได้และไม่เห็นด้วย 2 รายการ คงเหลือแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 แนวทาง 43 รายการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากร มีจำนวน 13 รายการ ได้แก่

3.1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

3.1.2 การสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นความสำคัญของการพัฒนา

แหล่งเรียนรู้

3.1.3 การตั้งคณะกรรมการการบริหาร โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.1.4 การประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

3.1.5 การพัฒนาบุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า

เพื่อนำความรู้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

- 3.1.6 การวางแผนการทำงาน ปฏิบัติการปฏิบัติงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน
- 3.1.7 การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมกับหน่วยงาน / องค์กรของรัฐ / เอกชน ที่จัดโครงการกิจกรรมให้ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน
- 3.1.8 การประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานร่วมมือในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียน
- 3.1.9 การจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกัน
- 3.1.10 การส่งเสริมให้บุคลากรจัดแข่งขันประกวดการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามความเหมาะสมเพื่อเสริมหลักสูตร
- 3.1.11 การนิเทศภายในเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียน
- 3.1.12 การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทำการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 3.1.13 การประเมินและติดตามผลการพัฒนาด้านบุคลากร
- 3.2 แนวทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีจำนวน 9 รายการ ได้แก่
  - 3.2.1 การจัดระบบข่าวสารข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน
  - 3.2.2 การบำรุงรักษาพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดให้อยู่ในสภาพดีพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที
  - 3.2.3 การสร้างสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา
  - 3.2.4 การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ทันสมัยเหมาะแก่การใช้
  - 3.2.5 การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี การเรียนรู้สำหรับพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่าง
  - 3.2.6 การศึกษาวิธีการและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา
  - 3.2.7 การกำหนดให้มีการจัดทำและจัดการ สื่อการเรียนรู้อำหรับให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าได้ตามความสนใจ
  - 3.2.8 การศึกษาวิเคราะห์และประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้อันจัดทำขึ้น
  - 3.2.9 การประเมินและสรุปผลการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

- 3.1.6 การวางแผนการทำงาน ปฏิทินการปฏิบัติงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน
- 3.1.7 การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมกับหน่วยงาน / องค์กรของรัฐ / เอกชน ที่จัดโครงการกิจกรรมให้ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน
- 3.1.8 การประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานร่วมมือในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน
- 3.1.9 การจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน
- 3.1.10 การส่งเสริมให้บุคลากรจัดแข่งขันประกวดการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามความเหมาะสมเพื่อเสริมหลักสูตร
- 3.1.11 การนิเทศภายในเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน
- 3.1.12 การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทำการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 3.1.13 การประเมินและติดตามผลการพัฒนาด้านบุคลากร
- 3.2 แนวทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีจำนวน 9 รายการ ได้แก่
  - 3.2.1 การจัดระบบข่าวสารข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน
  - 3.2.2 การบำรุงรักษาพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดให้อยู่ในสภาพดีพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที
  - 3.2.3 การสร้างสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา
  - 3.2.4 การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ทันสมัยเหมาะแก่การใช้
  - 3.2.5 การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี การเรียนรู้สำหรับพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่าง
  - 3.2.6 การศึกษาวิธีการและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา
  - 3.2.7 การกำหนดให้มีการจัดทำและจัดการสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าได้ตามความสนใจ
  - 3.2.8 การศึกษาวิเคราะห์และประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น
  - 3.2.9 การประเมินและสรุปผลการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.3 แนวทางการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีจำนวน 12 รายการ ได้แก่

3.3.1 การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.3.2 การสำรวจสภาพความพร้อมด้านอาคารสถานที่เพื่อที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้

3.3.3 การระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

3.3.4 การจัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ สวนหย่อม เป็นต้น

3.3.5 การจัดให้บริการแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่เพื่อการศึกษา โดยจัดในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

3.3.6 การจัดทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายเอื้อต่อการเรียนรู้ เชื่อมต่อการเรียนรู้

3.3.7 การจัดศูนย์วิทยากรรวบรวมความรู้ไว้ให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3.3.8 การจัดทำและกำหนดจุดศึกษาเพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น จุดสวนดอกไม้ จุดโรงอาหาร จุดสมุนไพร เป็นต้น

3.3.9 การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.3.10 การกำหนดรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่

3.3.11 การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่

3.3.12 การสรุปผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่ทุกสิ้นปีการศึกษา

3.4 แนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรม มี 9 รายการ ได้แก่

3.4.1 การวิเคราะห์พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสม

3.4.2 การกำหนดสถานการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน

3.4.3 การร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเองโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

3.4.4 การส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และร่วมกิจกรรมใน
แหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ

3.4.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นให้ใช้
ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

3.4.6 ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้
แหล่งเรียนรู้ เช่น การประชาสัมพันธ์ การจัดนิทรรศการจัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้

3.4.7 ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองเกี่ยวกับประโยชน์
ที่ได้รับจากการใช้แหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง

3.4.8 ส่งเสริมให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่เป็นผลจากการเรียนรู้จากแหล่ง
เรียนรู้

3.4.9 การประเมินและสรุปผลการพัฒนาด้านกิจกรรม

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นสำคัญที่จะต้องนำมา
อภิปรายดังนี้

1. ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของโรงเรียน
ประถมศึกษาที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ .05 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปเทียบกับ
เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยแล้วมีความเหมาะสมดังที่ กรมวิชาการ (2544 : 3) ได้ให้ความสำคัญของ
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า กระทรวงศึกษาจำเป็นต้องสนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่ง
เรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาให้ครอบคลุมหลักสูตรและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการ
พัฒนาไปสู่ความเป็นสากล การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตร
สถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่าง
สร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่ง
การเรียนรู้ทุกประเภท

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จึงมีความ
เห็นว่ามีเหมาะสมในการพัฒนา เพราะว่าการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ครูผู้สอนจะ
ต้องจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แหล่งเรียนรู้จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะนำไปสู่
การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง เน้นให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้จากการปฏิบัติ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมจะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ด้านการพัฒนาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีที่เหมาะสมในการพัฒนา ซึ่ง สอดคล้องกับที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2521 : 63) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเพิ่ม พูนความรู้ความสามารถของบุคคล มิใช่เพียงเพื่อความก้าวหน้าของเขา แต่เพื่อความสำเร็ของ หน่วยงานด้วย ผู้ที่เหมาะสมในระยะหนึ่งอาจจะกลายเป็นคนล้าสมัยในระยะหลังก็ได้ จึงต้องมีการ พัฒนาอยู่เสมอ และจากผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวง นิลคี (2538 : 109) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรตามแผนงาน โครงการของโรงเรียน คือการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อ

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญอาจมองว่าในการที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งแรกที จะต้องพัฒนาก็คือการพัฒนาบุคลากร เพราะถือว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักในการของ การบริหารงานในทุก ๆ ด้าน และถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีชีวิต และเป็นทรัพยากรที่ที่นำทรัพยากรอื่น ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การพัฒนาบุคลากรจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ รวมทั้งการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและ มีความเห็นว่าแนวคิดที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ภายใต้บริบทของโรงเรียน ประถมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และคารณี คำวังนัง (2545 : 8) ที่ กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น การสอนโดยการบรรยายหรือการใช้หนังสือเพียงเล่มเดียวไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ จุดหมายตามที่คาดหวังได้ เพราะสังคมปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่ข้อมูลข่าวสารความรู้สมัยใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยี การเรียนการสอนจำเป็นต้องเลือกสรรสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียน รู้ได้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญอาจมองว่าการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีความ หลากหลายทั้งสื่อ ธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีสิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็น ไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวน ติดตามเข้าใจง่ายและรวดเร็วขึ้นเพราะจะทำให้ผู้เรียน สามารถเลือกศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วย ตนเอง ตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัด รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะก่อ ให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่ผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความสำคัญในการพัฒนา และเห็นว่าจะมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ของรวิวรรณ ชินตระกูล (2540 : 102) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนถือเป็นหน้าที่ รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติให้ครอบคลุมไปถึงการจัดบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน เครื่องใช้ในห้องเรียน สนาม สวนหย่อม แสงสว่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมภา บุญช่วย (2537 : 145) กล่าวว่าผู้บริหารต้องตระหนักถึงการ จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน นอกจากนี้ จากจัด บรรยากาศในโรงเรียนที่ดียังมีอิทธิพลในการหล่อหลอมพฤติกรรม ทักษะ ค่านิยม สติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนิจ ทองมูล (2536 : 117) ที่พบว่าโรงเรียนได้มีการพัฒนาอาคาร สถานที่ โดยการจัดทำสวนหย่อม ปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับในบริเวณโรงเรียนจัดหาแหล่งน้ำ ดื่มมาใช้

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญต่างก็ให้ความสำคัญและเห็นว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการจัดสภาพแวดล้อม จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและที่ สำคัญสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ชิดตัวผู้เรียนมากที่สุดผู้เรียนมีโอกาส ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา การจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ ดีและเหมาะสมจะเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการที่ ดีและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามหลักสูตรของสถานศึกษา

นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมในเรื่องการออกแบบการบริหารจัดการในแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมีความเหมาะสมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำลี เก่งทอง (2544 : 152-167) พบว่าโรงเรียนมีการวางแผนบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดปัจจัยสนับสนุนและขาดความพร้อมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายไม่ชัดเจน ขาดงบประมาณ ขาดข้อมูลสารสนเทศ ขาดบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ไม่เพียงพอ นโยบายของผู้บริหารไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญหิมา เชื้อมชิต (2539 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาในการบริหารหลักสูตรเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นทักษะกระบวนการ และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณ ครูไม่ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการสอน

จากงานวิจัยที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในเรื่อง การออกแบบบริหารจัดการในแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมอย่างไรไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน ยังขาดแคลนปัจจัยในการบริหารงานอยู่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าจะออกแบบบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญจึงมีความคิดเห็นว่าไม่เหมาะสมภายใต้บริบทของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญต่างเห็นว่ามีความเหมาะสม อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการ ความแตกต่างของผู้เรียน จะสามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัด ตามหลักการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2546 : 65) ที่พบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติงานวิชาการในภาพรวมโดยเฉลี่ยในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือการระบุคุณลักษณะที่ต้องการส่งเสริม คือ การเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รองลงมาได้แก่มีกิจกรรมให้นักเรียนเลือกสร้างชิ้นงาน ตามความสนใจ และมีสื่อให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย หรือวิชาการที่หลากหลาย

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านกิจกรรม เพราะปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมีการกิจ ความรับผิดชอบโดยตรงก็คือการพัฒนาการดำเนินงานในโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้งผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติได้ ภายใต้บริบทของโรงเรียนประถมศึกษา

2. ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มีความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยแล้วมีความเป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 25 ที่ระบุว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานและเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการ

จากงานวิจัยที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในเรื่อง การออกแบบบริหารจัดการในแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมอย่างไรไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน ยังขาดแคลนปัจจัยในการบริหารงานอยู่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าจะออกแบบบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญจึงมีความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมภายใต้บริบทของโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการพัฒนา กิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญต่างเห็นว่ามี ความเหมาะสม อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการ ความแตกต่างของผู้เรียน จะสามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัด ตามหลักการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2546 : 65) ที่พบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติงานวิชาการในภาพรวมโดยเฉลี่ยในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือการระบุคุณลักษณะที่ต้องการส่งเสริม คือ การเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รองลงมาได้แก่มีกิจกรรมให้นักเรียนเลือกสร้างชิ้นงาน ตามความสนใจ และมีสื่อให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายหรือวิชาการที่หลากหลาย

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านกิจกรรม เพราะปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมีภารกิจ ความรับผิดชอบโดยตรงก็คือการพัฒนาการดำเนินงานในโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้งผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่ามี ความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติได้ ภายใต้บริบทของโรงเรียนประถมศึกษา

2. ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มีความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยแล้วมีความเป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 25 ที่ระบุว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานและเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการ

เรียนรู้กันอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13-14)

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนต่างมองว่าการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะว่าการจัดการศึกษาในยุคใหม่ สถานศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนจะเรียนรู้โดยวิธีใดก็ได้ สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีความสุขและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนา ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของรวิวรรณ นาคเอี่ยม (2538 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ ให้ข้อมูลตรงกันว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร ทั้ง 10 กิจกรรม ได้แก่ การส่งบุคลากรไปอบรมประชุมสัมมนา การจัดประชุมในโรงเรียน การส่งบุคลากรไปศึกษาเพิ่มเติม การจัดหาหรือจัดทำเอกสารแนะนำการปฏิบัติงาน การประชุมพิเศษ การส่งบุคลากรไปศึกษาดูงาน การนิเทศงาน การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การจัดอบรมสัมมนาในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุภูมิ แจ่มหม้อ (2537 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญ เขตการศึกษา 8 มีการพัฒนาบุคลากรตามกระบวนการพัฒนาบุคลากร คือ ขั้นตอนการกำหนดความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา และมีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในการพัฒนา ขั้นตอนการวางแผนการพัฒนาบุคลากร มีการกำหนดงานหรือโครงการพัฒนาบุคลากรในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนโดยมุ่งพัฒนาครู อาจารย์ รวมกันทั้งโรงเรียน ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรมีการจัดกิจกรรมการศึกษา ดูงานและการศึกษาคู่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การหมุนเวียนสับเปลี่ยนงาน และการจัดสัปดาห์ทางวิชาการ ขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร มีการประเมินผลตามโครงการหรือโครงการพัฒนาบุคลากรหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน

ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนอาจมองว่าการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญมากในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารไม่สามารถดำเนินงานทั้งหมดให้สำเร็จได้โดยลำพัง ต้องอาศัยผู้ร่วมงานซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงาน ดังนั้นหากโรงเรียนสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถก็เป็นที่แน่ใจว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้จะบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งผู้บริหารโรงเรียนต่างให้ความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริกาญจน์ โกศุมภ์ และคาร์ณี คำวังนัง (2545 : 8) ถึงความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนเจตคติ ซึ่งอาจจะทำได้หลายวิธี และอาจจะใช้เครื่องมือประกอบการสอนต่าง ๆ อีกมากมาย ดังนั้น การสอนโดยการบรรยาย หรือการใช้หนังสือเรียนเพียงเล่มเดียวไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมาย ตามที่คาดหวังได้ เพราะในสังคมปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้สมัยใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยีการสื่อสารได้แพร่ขยายกว้างขวางอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มที่ให้มีนิสัยใฝ่รู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยใช้แหล่งความรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย

ทั้งนี้ผู้บริหารอาจมองว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นสื่อหรือตัวกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหาประสบการณ์ แนวคิด ทักษะ และเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะ กระบวนการ และสามารถบรรลุมาตรฐานของการเรียนได้

นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ทันสมัยเหมาะแก่การใช้ และการส่งเสริมการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง ซึ่งมีความเป็นไปได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัลลังก์ โรหิตเสถียร (2542 : 111) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานด้านอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย ในด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พบว่ามีปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการให้บริการและปัญหาบุคลากรพบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมหรือพัฒนาด้านการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม และบุคลากรที่รับผิดชอบยังไม่มีความชำนาญเพียงพอด้านการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีกับหลักสูตร พบว่านักเรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและพบว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแนวทางการพัฒนาเนื้อหาสารสนเทศหลักสูตรเพื่อการศึกษาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยาวัชร์ ลำจำปา (2540 : 3) พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์โดยเฉพาะในโปรแกรมอินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2546 : 71) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ 3 ลำดับแรกได้แก่ ปัญหาครูไม่ครบชั้นหรือวิชาเอกไม่ตรงวิชา ขาดแหล่งเรียนรู้แหล่งสืบค้นและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติล่าช้า

จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าแนวทางในเรื่องการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการส่งเสริมการเรียนรู้โดยการสืบค้นสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตต่ออย่างกว้างขวาง เป็นไปไม่ได้ที่จะนำมาใช้ในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา เพราะโรงเรียนประถมศึกษาขาดแคลนเครื่องคอมพิวเตอร์อีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งบุคลากรยังขาดความรู้เพราะครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมอีกทั้งยังขาดทั้งความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ผู้บริหารต่างมีความเห็นว่าเป็นความเป็นไปได้ในการพัฒนาที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรัตน์ แสงอรุณ (2539 : 201) ที่พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตร สิ่งแวดล้อมศึกษาโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน เพราะโรงเรียนและบริเวณโรงเรียนเป็นเสมือนห้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ของนักเรียน จึงควรจัดอาคารเรียนและบริเวณโดยรอบให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของพิบูล ศรีบุญเรือง (2542 : 26 - 27) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นจุดการศึกษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ใกล้ตัวสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ได้รับประสบการณ์ตรงและสัมผัสของจริง ทำให้เกิดความเข้าใจง่าย เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนสามารถจดจำได้ลึกและต่อเนื่องยาวนาน ทั้งยังกระตุ้นและปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ ทั้งยังช่วยให้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนดีขึ้นจากการจัดจุดการศึกษา สิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่ควรคำนึงในการจัดจุดการศึกษาคือ ควรปรับปรุงจากสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในโรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำจุดศึกษา ควรปรับปรุงและพัฒนาจุดศึกษาให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2546 : 60) พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดเป็นห้องสนับสนุนการเรียนการสอน รองลงมาห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องส่งเสริมจริยธรรมตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศร์ จัปจิตต์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็น เพราะถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ชิดกับตัวผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนมีโอกาสรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

ย่อมปรับพฤติกรรมของตนเองไปในแนวทางที่ดีต่อการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน จึงมีอิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

ด้านการพัฒนางิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต่างให้ความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2546 : 66) พบว่า ผลการปฏิบัติงานด้านหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีการปฏิบัติงานด้านหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงงามของผู้เรียน รองลงมาได้แก่ มุ่งพัฒนาความสามารถตามศักยภาพของผู้เรียน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนต่างก็ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านกิจกรรม เพราะ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนนโยบายปฏิรูปการศึกษา ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายจะสามารถทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ผู้บริหารจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่าแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติภายใต้บริบทของโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ควรนำข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในโรงเรียน

1.2 โรงเรียนประถมศึกษา ควรให้ความสำคัญในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนต่างให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากและมีความเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ควรมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมและชัดเจนเพื่อที่โรงเรียนจะได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพราะว่าแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทล้วนเป็นส่วนเติมเต็มให้กับการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัส ได้เรียนรู้ ได้ประสบการณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง